

**KLAIPĖDOS STASIO ŠIMKAUS
KONSERVATORIJA**

**TABAKO, ALKOHOLIO, PSICHOAKTYVIŪJŲ MEDŽIAGŲ
VARTOJIMAS IR PAPLITIMAS 9-12 KLASIŲ MOKINIŲ TARPE**
Tyrimas

Atliko: soc.pedagogė Eglė Kaučikienė

2022, Klaipėda

DUOMENŲ ANALIZĖ

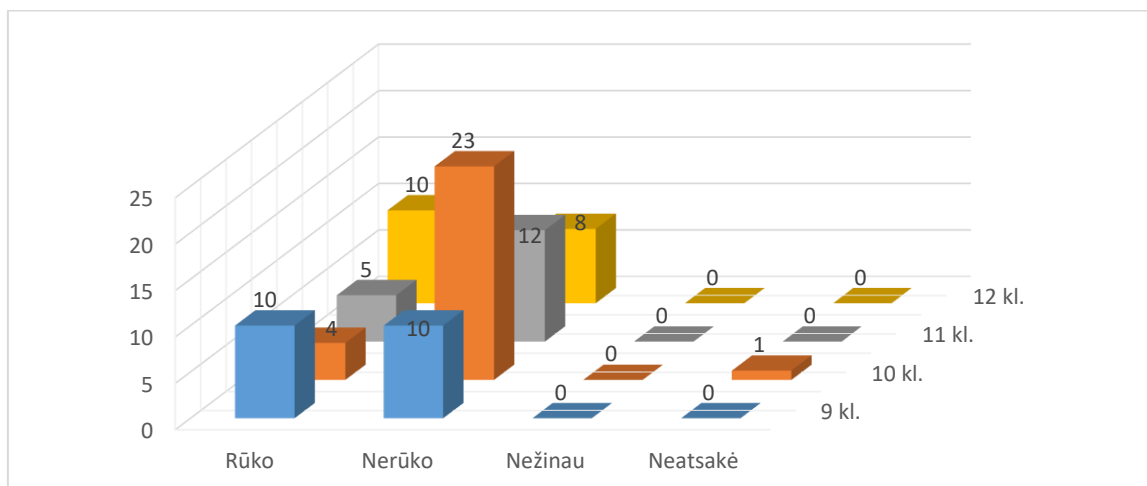
Obuolys nuo obels netoli rieda (lietuvių patarlė). Šia patarle galima pradėti analizuoti anketos duomenys. Nes daugiau kaip puse mokinių 63% yra bandę vartoti alkoholį, o ir 52% tėvų (vaikų nuomone) vartoja alkoholį namuose. Tokia pati situacija yra su narkotinėmis medžiagomis. 88% mokinių nėra bandęs vartoti narkotinių medžiagų kaip ir 89% tėvų (vaikų nuomone) nevartoja narkotines medžiagas. O priešinga situacija yra su tabako gaminiiais. 50% mokinių yra bandę vartoti tabako gaminius, o tėvai 63% (mokinių nuomone) nevartoja tabako gaminių.

Moterys, pagal pateiktus rezultatus, daugiau yra bandžiusių rūkyti(39) ir vartoti alkoholinius gėrimus(49), o vyrai daugiau yra bandę narkotines medžiagas-9.

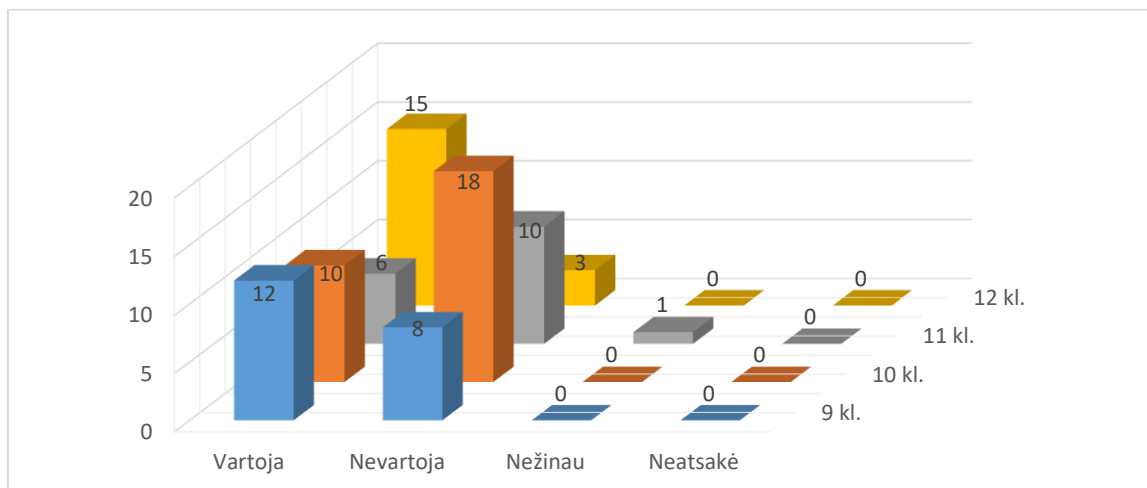
Šiais klausimais tikimasi sužinoti kiek vaikai atkartoja tėvų veiksmus. Galima teigti, kad dauguma mokinių daro tai ką daro tėvai, kitaip tariant kopijuoja tėvus. Taip pat matysite rezultatus ir pagal lytis.

Atsakymai pateikti 1, 2, 3, 4, 5, 6 paveikslėliuose.

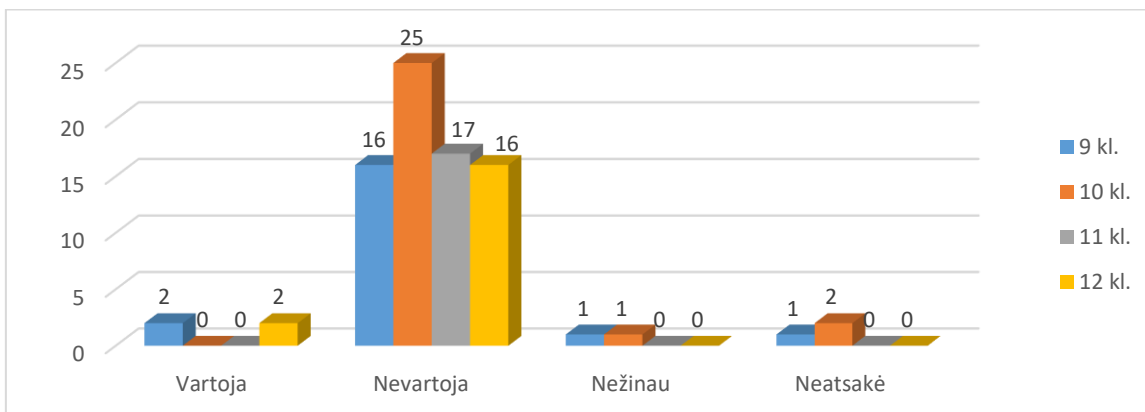
1 pav. Tėvai vartoja tabako gaminius:

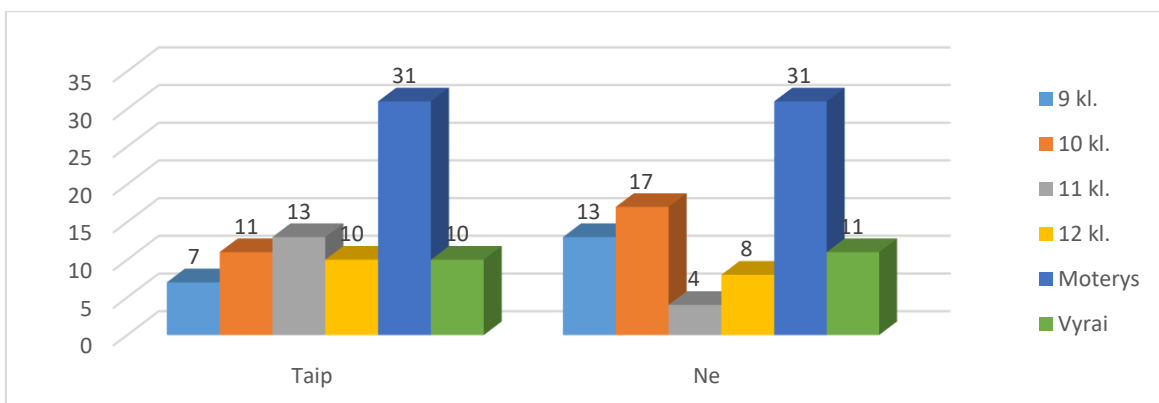
2 pav. Tėvai vartoja alkoholinius gėrimus:

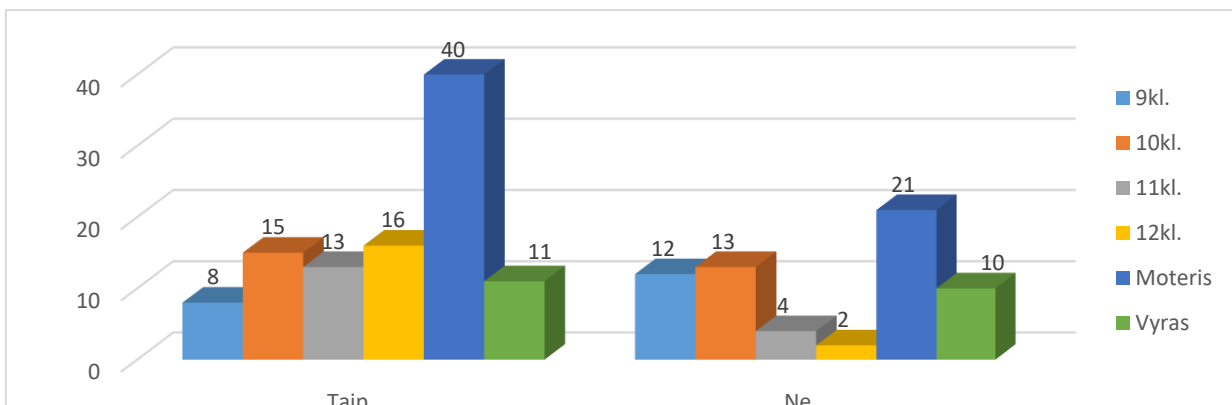
3 pav. Tėvai vartoja narkotines medžiagas:

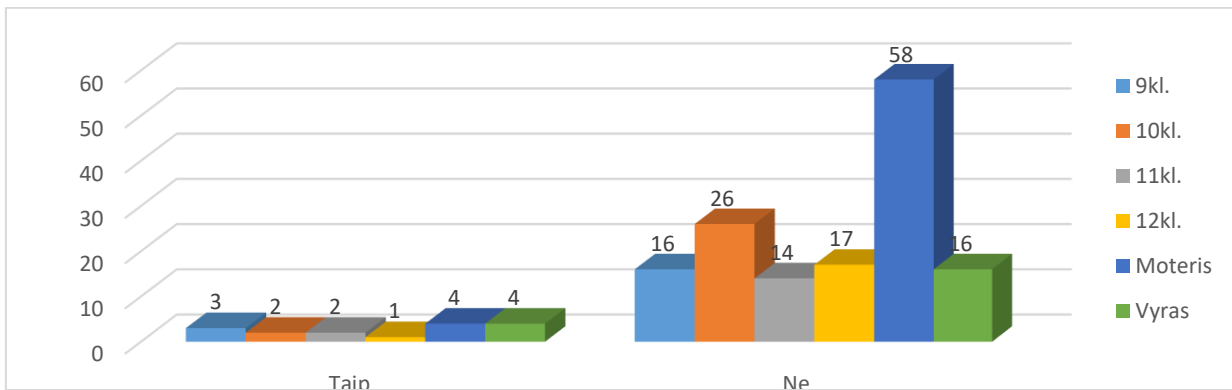
4 pav. Ar esi bandęs rūkyti?

5 pav. Ar esi bandęs vartoti alkoholį?

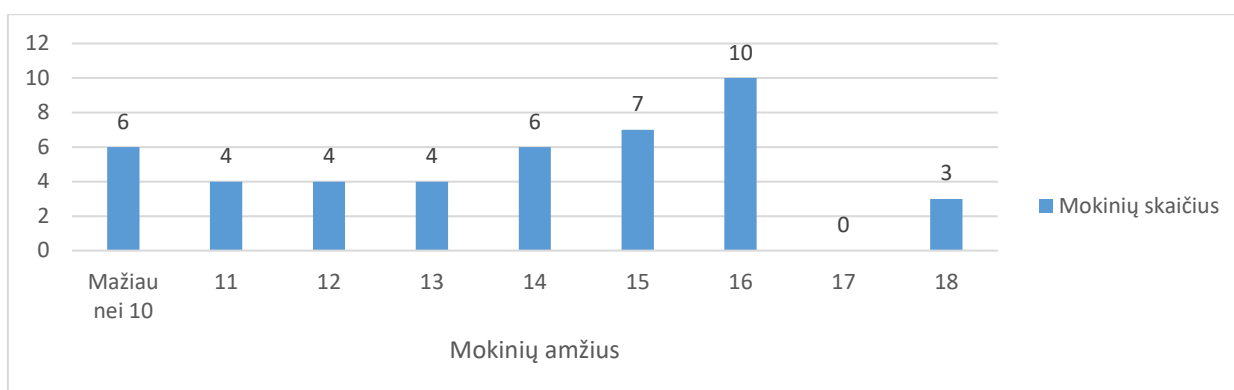
6 pav. Ar esi bandęs vartoti narkotines medžiagas?

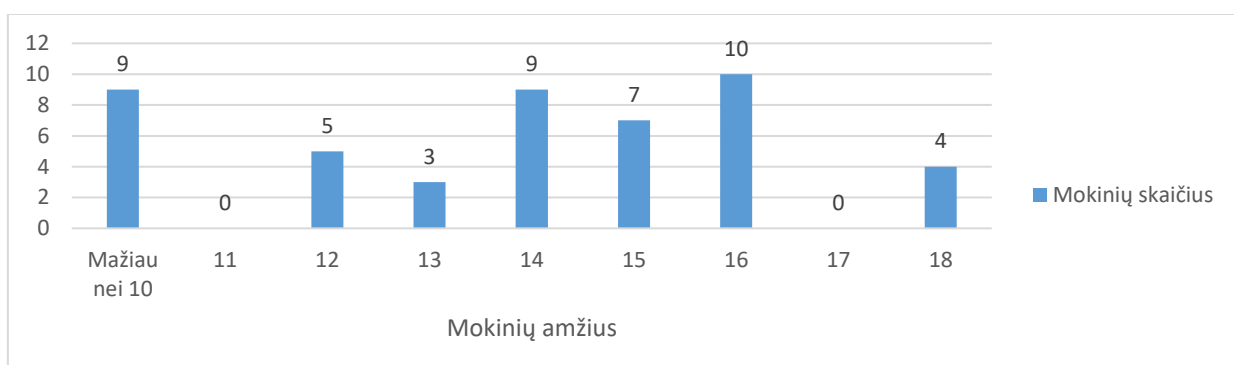
Pirmieji bandymai vartoti alkoholinius gėrimus dažniausiai būna dar vaikystėje su tėvais, o vėliau paauglystėje sąmoningai su draugais. Rezultatai teigia, jog pirmas kartas kada pavartojamas alkoholis yra mažiau negu 10 metų (9 mok.), kai duoda ragauti tėvai. O savo noru pirmą kartą pavartoja 14-16 metų (26). Tabako gaminiai ar psichotropinės medžiagos dažniausiai pradedami vartoti paauglystėje. Rezultatai teigia, jog pirmą kartą užsirūkė mokiniai būdami 14-16 metų (23). Tačiau yra tokių mokinių kurie pirmą kartą parūkė (tikėtina iš tėvų) būdami mažiau negu 10 metų. Psichotropinės medžiagos vartojamos vėlesniame amžiuje – 15 metų.

Atsakymai pateikiami 7,8,9 paveikslėliuose.

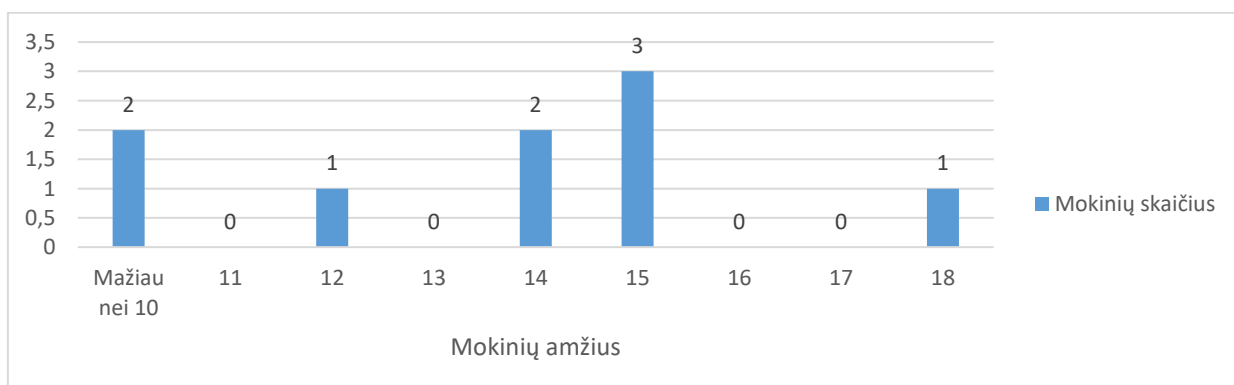
7 pav. Pirmą kartą užsirūkei:

8 pav. Pirmą kartą vartojai alkoholinius gėrimus:

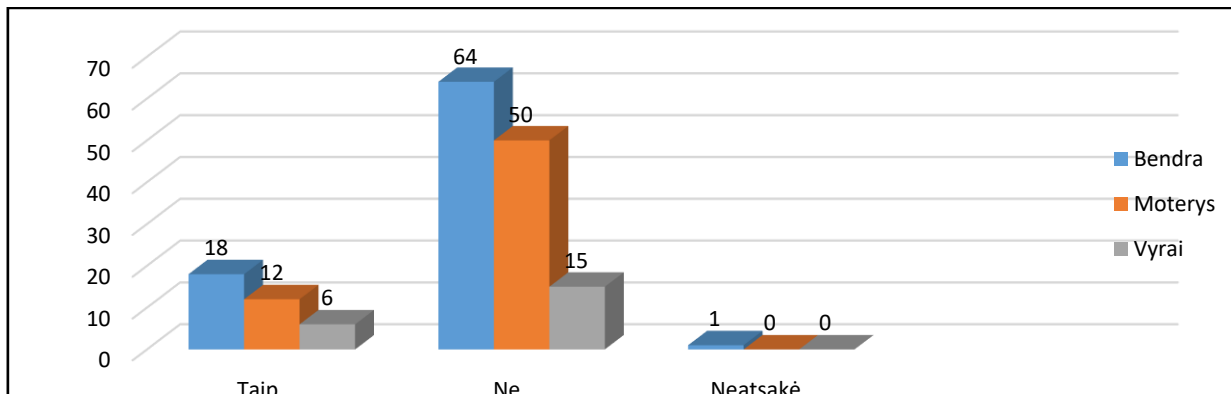
9 pav. Pirmą kartą vartojai narkotines medžiagas:

Kai mokiniai pirmą kartą pabando rūkyti, vartoti alkoholį ar psichotropines medžiagas jie po to pirmo karto dažniausiai atsisako vartoti. Nebent didelę įtaką daro jų draugai. Šiuos duomenis labai aiškiai atskleidžia sekantys anketos klausimai.

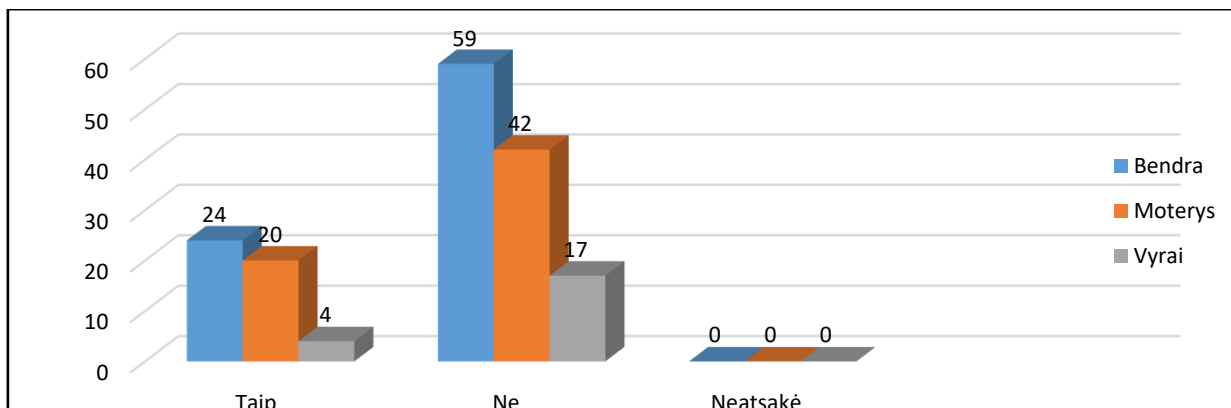
Bandžiusių rūkyti buvo 41 mokiniai, o per paskutines 30 dienų laikotarpį rūkė tik 18 mokinių. Daugiau rūkančių yra moterų-12 negu vyrų-6.

10 pav. Per paskutines 30 dienų tu rūkei?

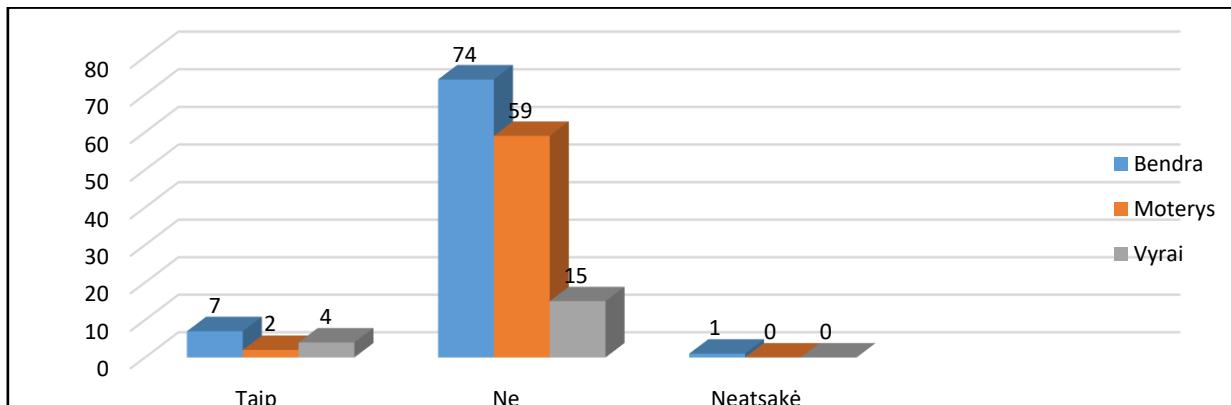
Alkoholinius gėrimus per 30 dienų laikotarpį vartojo 24 mokiniai, iš jų daugiausiai sudarė moterys -20. Mažiausiai vartojo vyrai-4.

11 pav. Per paskutines 30 dienų tu vartojai alkoholinius gėrimus?

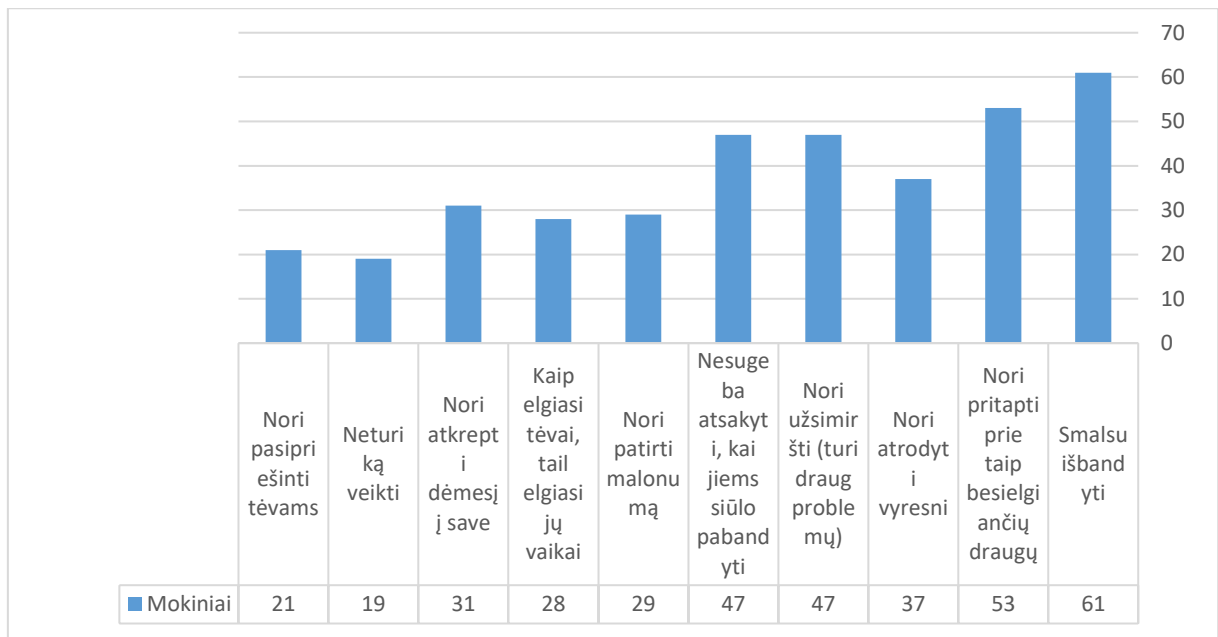
Tik 7 mokiniai vartojo 30 dienų laikotarpyje psichotropines medžiagas. Daugiausiai 59 moteriškos lyties atstovės nevirtavo psichotropinių medžiagų 30 dienų laikotarpyje. 4 vyriškos lyties atstovai vartojo narkotines medžiagas per 30 dienų laikotarpį.

12 pav. Per paskutines 30 dienų tu vartojai psichotropines medžiagas?

Vartojimas įtakojantys veiksniai aptariame sekančiame paveikslėlyje.

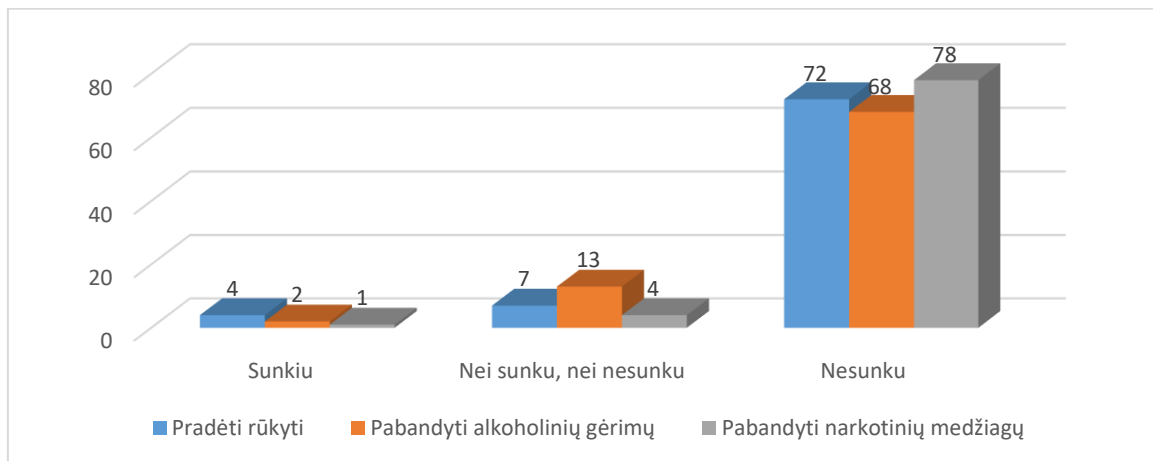
13 pav. Priežastys dėl, kurių mokiniai vartoja:

Vienas iš mokinių įvardytu priešasčių vartojimui buvo paminėtas, kad bijo atsisakyti kai pasiūlo vyresni. Tai sekantis klausimas labiausiai atskleidžia realią situaciją dėl atsisakymo, kai siūlo draugas, bet kai mokinys nenori. Pagal respondentų atsakymus, galima teikti, kad jiems sunkiausia atsisakyti kai siūlo parūkyti net 4 mokiniai įvardijo, kad atsisakyti sunku, o abejojančių yra net 13 mokinių, kurie pagalvotų ar atsisakyti siūlomo alkoholio. Lengviausia atsisakyti yra narkotinių medžiagų (78 mokiniai).

Atsakymai pateikti 14 paveikslėlyje.

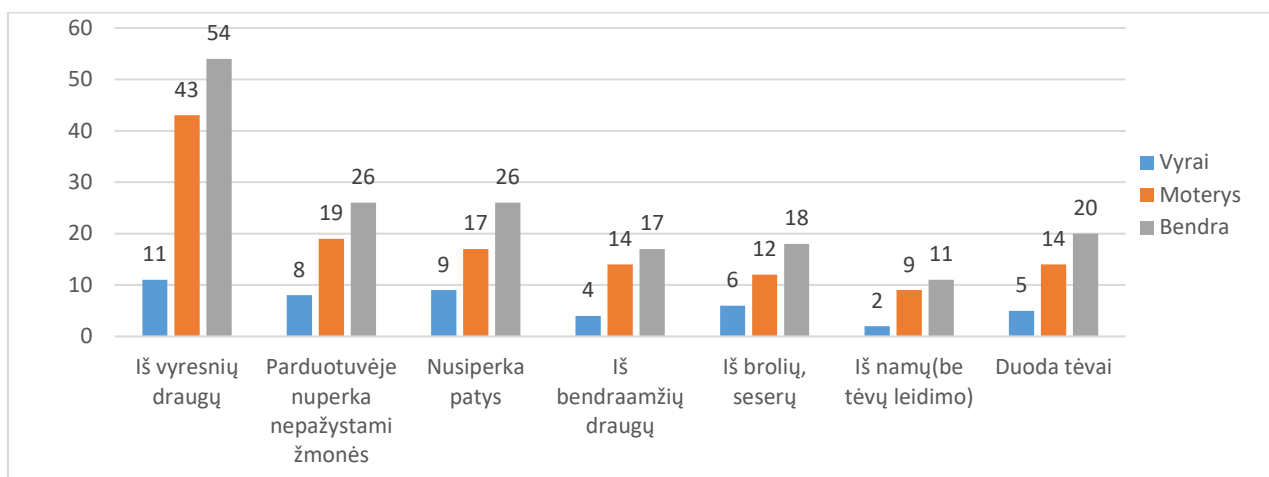
14. pav. Tau sunku būtų pasakyti NE, jei tavo draugas (Tau nenorint) atkakliai siūlyti:

Konservatorijos mokinių rūkančių yra, tai sekantis klausimas „Kokių būdu galima įsigyti tabako gaminių?“ atskleidžia iš kur jie daugiausiai jų gauna. Atsakymai suskirstyti pagal lytis. Moterys mini, kad dažniausiai gaunama iš vyresnių draugų (42 įvardijo moterų), nusiperka patys (27), parduotuvėje nuperka nepažystami žmonės (19 mokinės paminėjo tai). Vyrų atsakymai identiški: iš vyresnių draugų-11, nusiperka patys pažymėjo 9 mokinių ir parduotuvėje nuperka nepažystami žmonės-8.

Atsakymai pateikiami 15 paveikslėlyje.

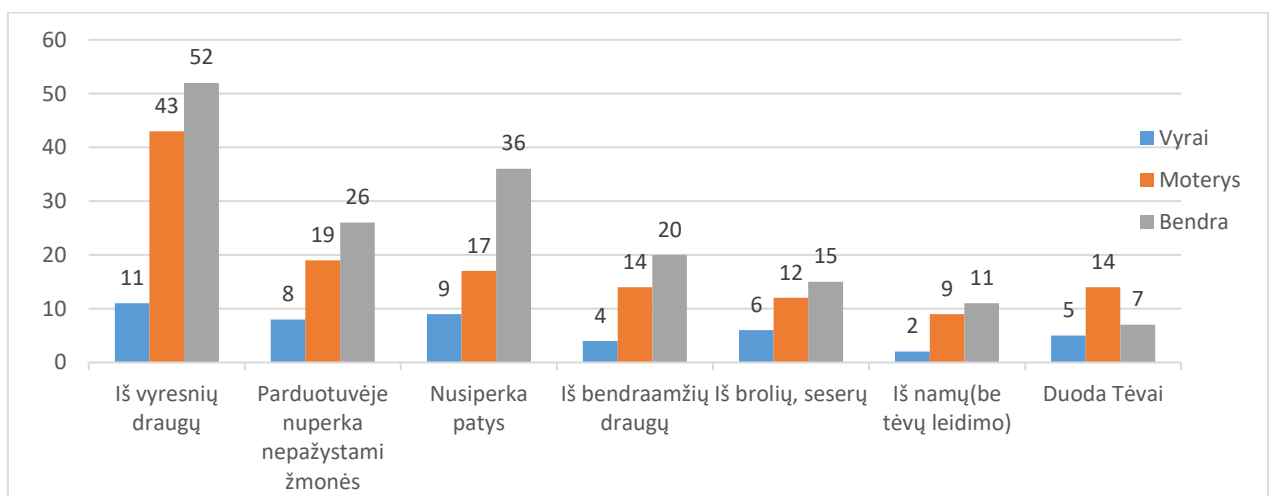
15 pav. Koku būdu galima įsigyti tabako gaminių?

Mokykloje yra mokinių kurie vartoja alkoholinius gėrimus, tai sekančiu klausimu domimasi iš kur mokiniai gauna alkoholinių gėrimų. Atsakymai taip pat pateikiami pagal lytis. Moterys įvardija, kad gauna iš vyresnių draugų-43, arba nuperka nepažystami žmonės-19. Vyrų rezultatai labai panašūs: gauna iš vyresnių draugų-11, arba nusiperka patys-9.

Rezultatai pateikiami 16 paveikslėlyje.

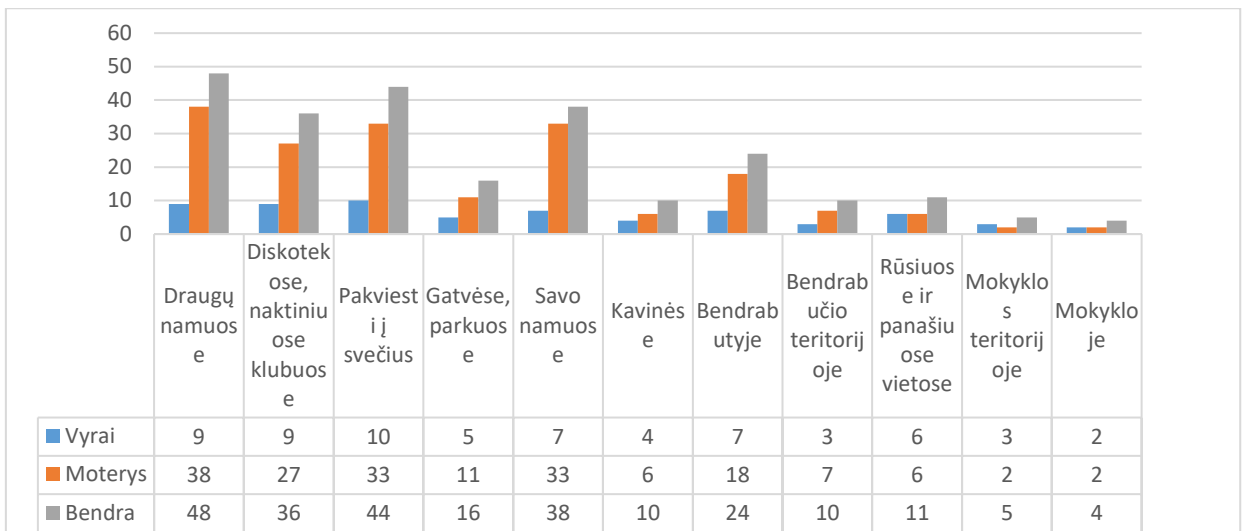
16 pav. Koku būdu galima įsigyti alkoholinių gėrimų?

Tolimesnė lentelė pateikia duomenis apie vartojimo alkoholio vietas, kur yra jis vartojamas. Dauguma mokinių teigia, kad vartojama pas draugų – 48 mokinių pažymėjo. Kita vieta kaip daugiausiai vartojama būtų savi namai – 38 mokiniai pasirinko šią vietą. Duomenys pateikti ir pagal lytis. Moterys dažniausiai vartoja draugų namuose (38), o vyrai pakviesti į svečius (10).

Rezultatai pateikiami 17 paveikslėlyje.

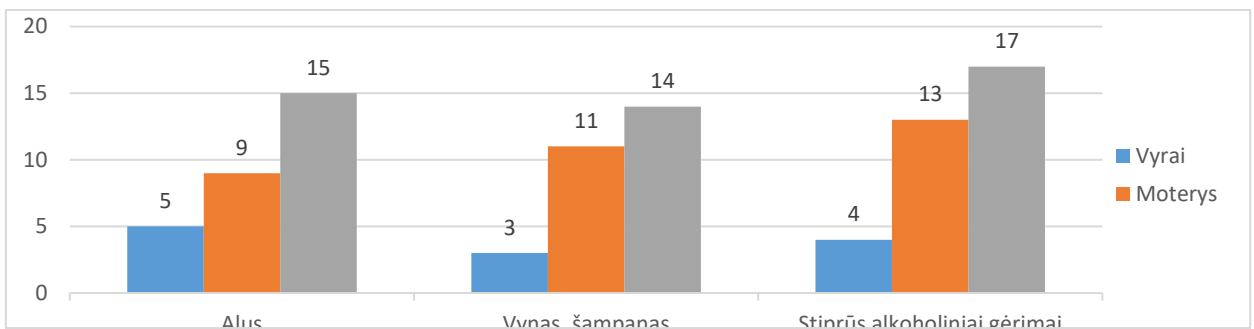
17 pav. Kur dažniausiai vartojamas alkoholis?

Sekantis tyrimo klausimas atskleidžia ar mokiniai 30 dienų bėgyje vartojo tam tikrus alkoholinius gėrimus. Rezultatai pateikiami pagal lytis. Moterys daugiausiai vartojo stipriuosius alkoholinius gėrimus – 13 pasirinkimų. 5 vyrai pasirinko kad vartojo alų.

Rezultatai pateikiami 18 paveikslėlyje.

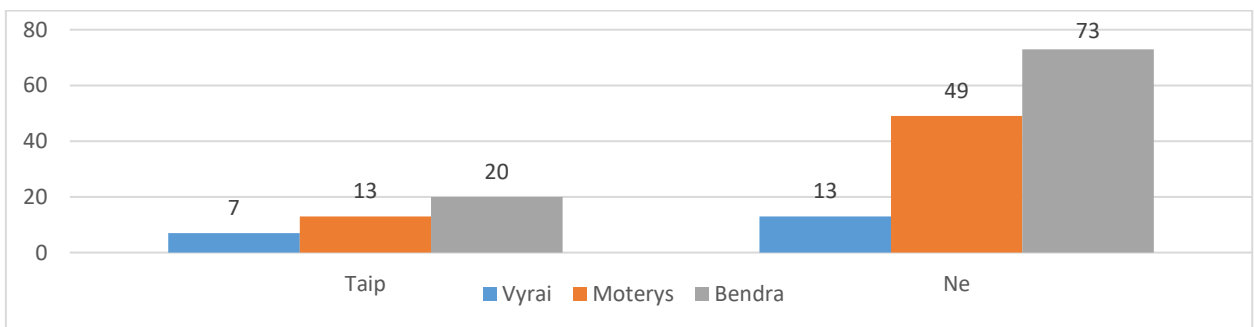
18 pav. Per paskutines 30 dienų vartojai?

Narkotinių medžiagų vartojimas nėra paplitęs mokinių tarpe. Bet galime sužinoti ar mokiniai žino, kur galima jų įsigyti. Vos 20 mokinių žino kur galima jų gauti, šie skaičiai džiugina. Bet moterys žino daugiau (13), negu vyrai (7).

Rezultatai pateikiami 19 paveikslėlyje.

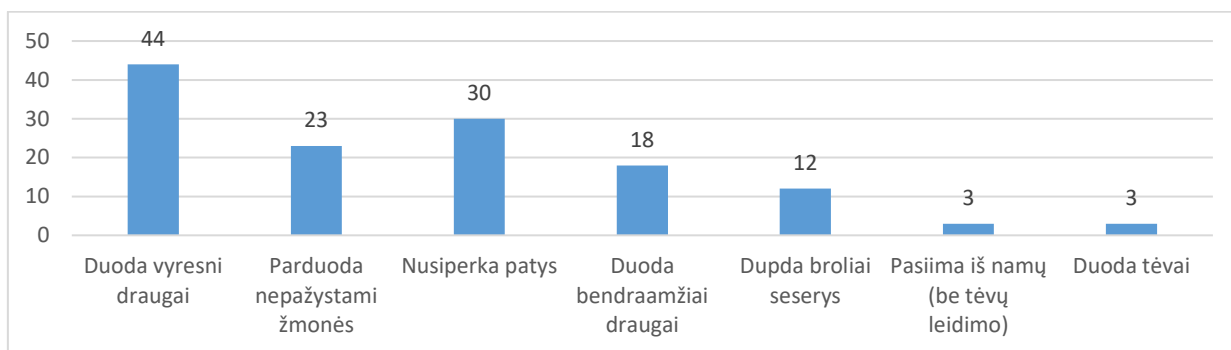
19 pav. Ar žinai kur galima įsigyti narkotinių medžiagų?

16% mokinių žino, iš kur galima gauti narkotinių medžiagų, tai įdomu sužinoti ar jie žino iš kur jų galima gauti. Daugiausiai respondentai pažymėjo, kad duoda vyresni draugai (44), arba nusiperka patys (30).

Rezultatai pateikiami 20 paveikslėlyje.

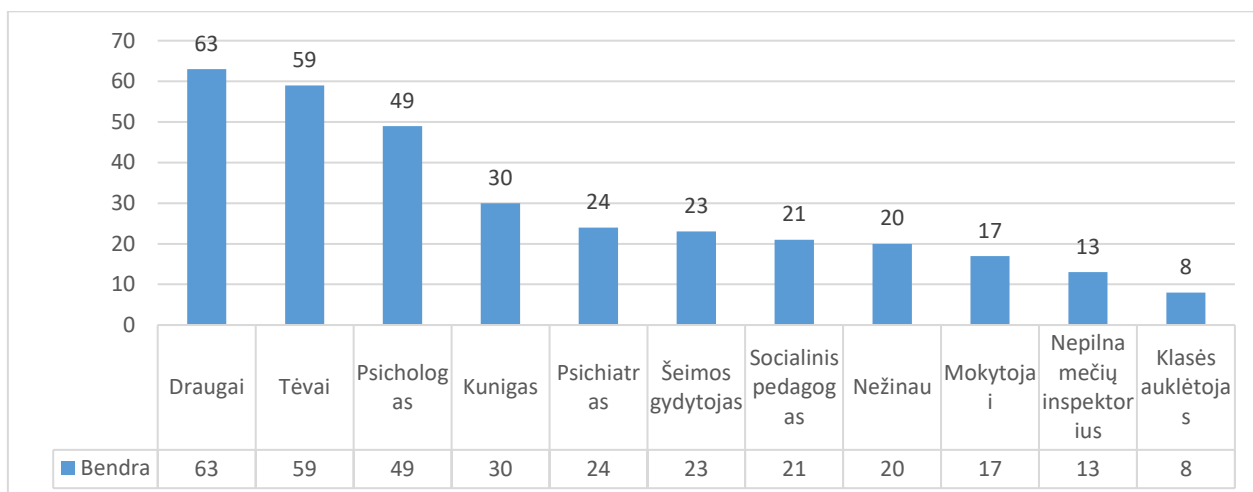
20 pav. Koku būdu galima įsigyti narkotinių medžiagų?

Šis klausimas daugiausiai sukėlė diskusijų ir komentarų. Mokiniai turėjo pažymėti kas gali padėti atsisakyti alkoholio, rūkymo ar narkotinių medžiagų vartojimo. Daugiausiai įvardinta yra : draugai (58) ir psichologas (48).

Rezultatai pateikiami 21 paveikslėlyje.

21 pav. Kas gali padėti atsisakyti alkoholio, rūkymo, narkotinių medžiagų?

Apibendrinus visus šiuos duomenys galime teigti, kad S. Šimkaus konservatorijoje dauguma mokinių yra išbandę rūkymą, alkoholinius gėrimus ar narkotines medžiagas, tačiau tik maža dalis jų ir toliau rūko ar geria alkoholinius gėrimus. Narkotikų vartojimas nėra paplitęs reiškinys, daugiausiai paplitęs yra rūkymas. Dauguma mokinių teigia, kad galima gauti cigarečių ar alkoholinių gėrimų iš vyresnių draugų arba nuperka nepažystami žmonės parduotuvėse bei nusiperka patys. O visa tai norima daryti(rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ar vartoti narkotines medžiagas) tik dėl to, kad yra smalsu arba nori pritapti prie savo draugų ir atrodyti vyresni. Didžioji dauguma respondentų įvardija, kad jiems nebūtu sunku atsisakyti jiems siūlomos „paslaugos“, tik 16 mokinių būtų sunku pasakyti ne tabakui (4), alkoholiui (2) ir narkotinėms medžiagoms (1). Įklampus jau į priklausomybės pinkles mokiniai pagalbos ieškotų draugų, tėvų, psichologų tarpe.

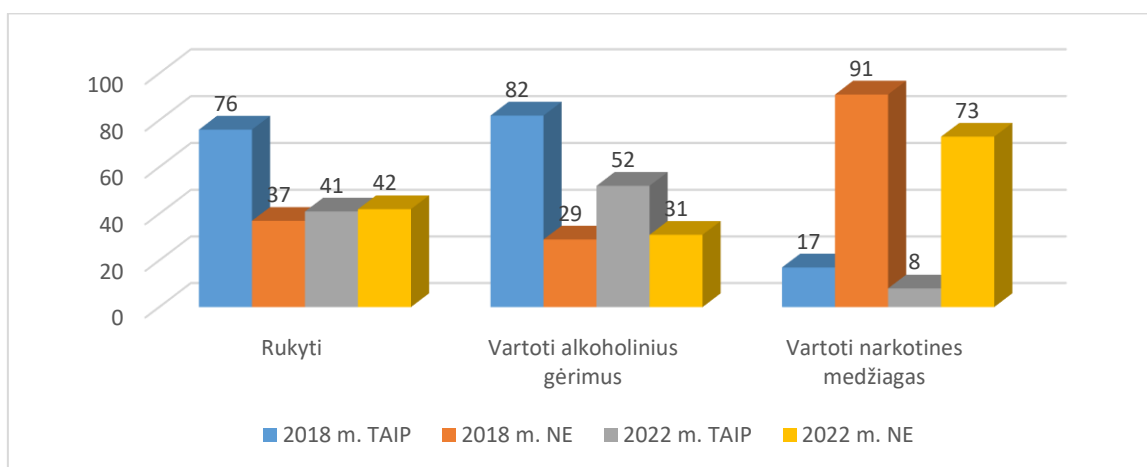
2018 M. IR 2022 M. LYGINAMOJI ANALIZĖ

2018 metais tyrime dalyvavo 112 Stasio Šimkaus konservatorijos mokinių, tyrimas buvo atliekamas raštu. 2022 metais dalyvavo 83 konservatorijos mokinių tyrimas buvo atliekamas internetinėje svetainėje www.apklausa.lt.

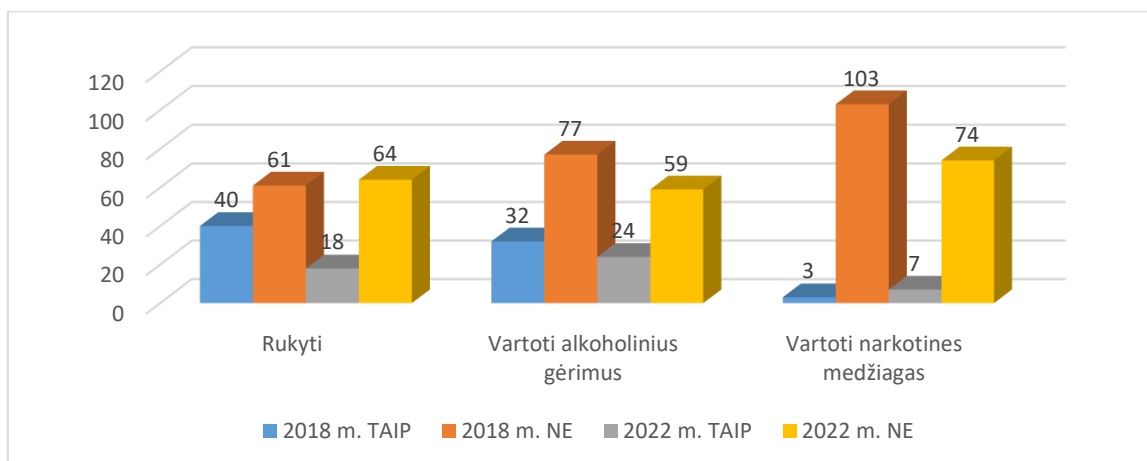
Abejais metais tyrime dalyvavę mokiniai teigia, jog jie yra bandę rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ar narkotines medžiagas. Tačiau 30 dienų bėgyje skaičiai mažėja ir galime teigti, jog daugumai mokinių tai ir buvo tik pabandytas.

Rezultatai pateikti 22 ir 23 paveikslėlyje.

22 pav. Ar tu kada esi bandęs?

23 pav. Per paskutines 30 dienų Tu:

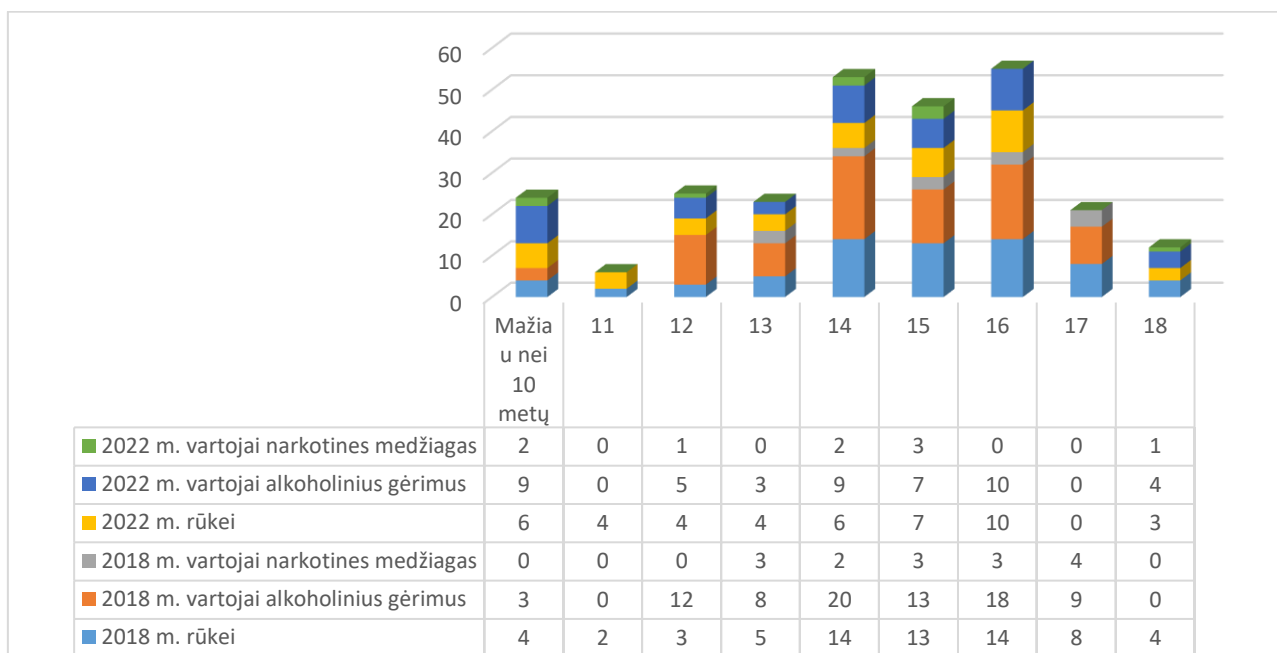

Išanalizavus duomenis galime daryti prielaidą, kad 2018 metais mokiniai drąsesni buvo viską pabandyti, nors 2022 metais mokinių daugiau mokinių nerūkė, negu bandė rūkyti. O 30 dienų laikotarpyje mažesnis skaičius mokinių rūkė, vartojo alkoholį ar narkotines medžiagas negu 2018 m. Tik 2018 metais mažiau mokinių vartojo narkotines medžiagas.

Pirmų kartų ir pabandymų metai išliko tokie patys. Pirmą kartą užsirūkė daugiausiai 14-16 metų, vartojo alkoholinius gėrimus 14-16 metų, o narkotines medžiagas pabandė būdami daugiausiai 15 metų.

Rezultatai pateikti 24 paveikslėlyje.

24 pav. Pirmą kartą Tu:

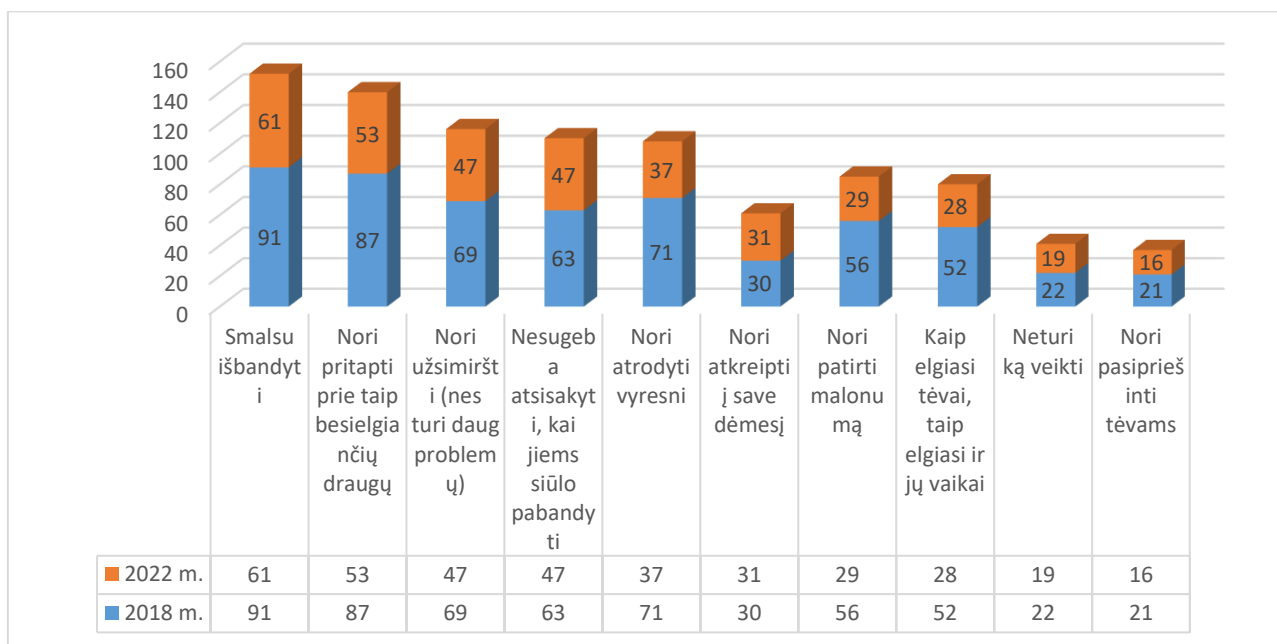

9 mokiniai 2022 metais vartojo alkoholinius gėrimus jaunesni nei 10 metų. Ko 2018 metais buvo mažiau tik 3 mokiniai. Sulyginus visus šiuos skaičius pastebima, kad 2018 metais viskas vyko ankščiau negu 2022 metų mokiniai nurodė. 10 mokinių ribą 2022 metais pasiekiamo tik 16 mokinių metais, o 2018 šią ribą pasiekė jau 12 metų mokiniai. Pagal šiuos duomenis galime teigti, kad šiuolaikinis jaunimas yra sąmoningesnis.

Tiek 2008 metais tiek 2022 metais mokinių klausėme, dėl kokių priežasčių vartojama? Ir rezultatai yra vienodi: smalsu išbandyti ir nori pritapti prie taip besielgiančių draugų.

Rezultatai pateikti 25 paveikslėlyje.

25 pav. Dėl kokių priežasčių vartojama?

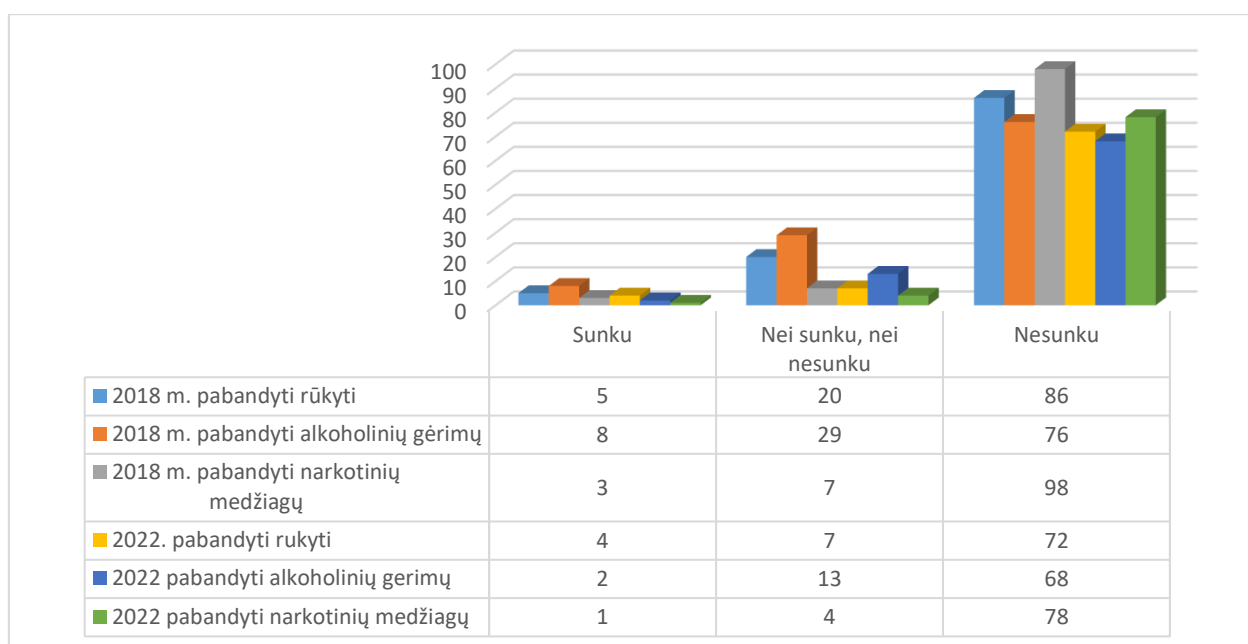

Atidžiai pažiūrėjus į lentelę galime pamatyti, kad 2018 metais mokiniai žymėjo, kad jie nori atrodyti vyresni vartodami, o 2022 metais 34 mokiniais mažiau rinkosi šį atsakymo variantą. Pats „nepopuliariausias“ atsakymas išliko – nori pasipriešinti tėvams.

Geriausias draugams sunkiausia atsisakyti buvo 2018 metais 16 respondentų. Didžiausias skirtumas tarp 2018 ir 2022 metų yra su alkoholio vartojimu, sunku atsisakyti 2022 metais buvo tik 2 asmenims, o 2018 metais 8.

Rezultatai pateikti 26 paveikslėlyje.

26 pav. Tau sunku būtų pasakyti NE, jei tavo geriausi draugai (Tau nenorint) atkakliai siūlytų?

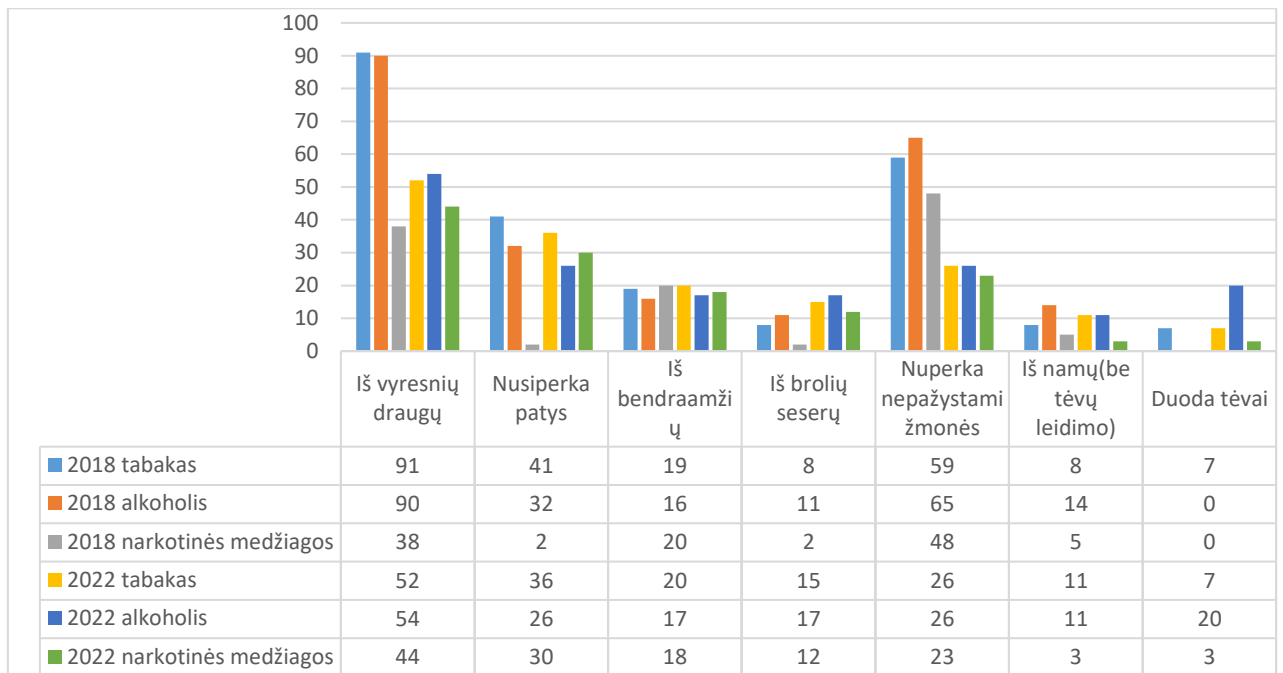

Pateiktoje lentelėje matome, kad 2018 metais mokiniai lengviau atsisakė pabandymų iš draugų nei 2022 metais.

Visus gaminius mokiniai iš kažkur geba gauti, dėl to sekantis klausimas buvo pateiktas visiems respondentams vienodas, kurio tikslas sužinoti kokių būdu galima viso to įsigyti. Daugiausiai ir labiausiai paplitęs atsakymas yra iš vyresnių draugų.

Rezultatai pateikti 27 paveikslėlyje.

27 pav. Kokių būdu galima įsigyti tabako, alkoholio ir narkotinių medžiagų?

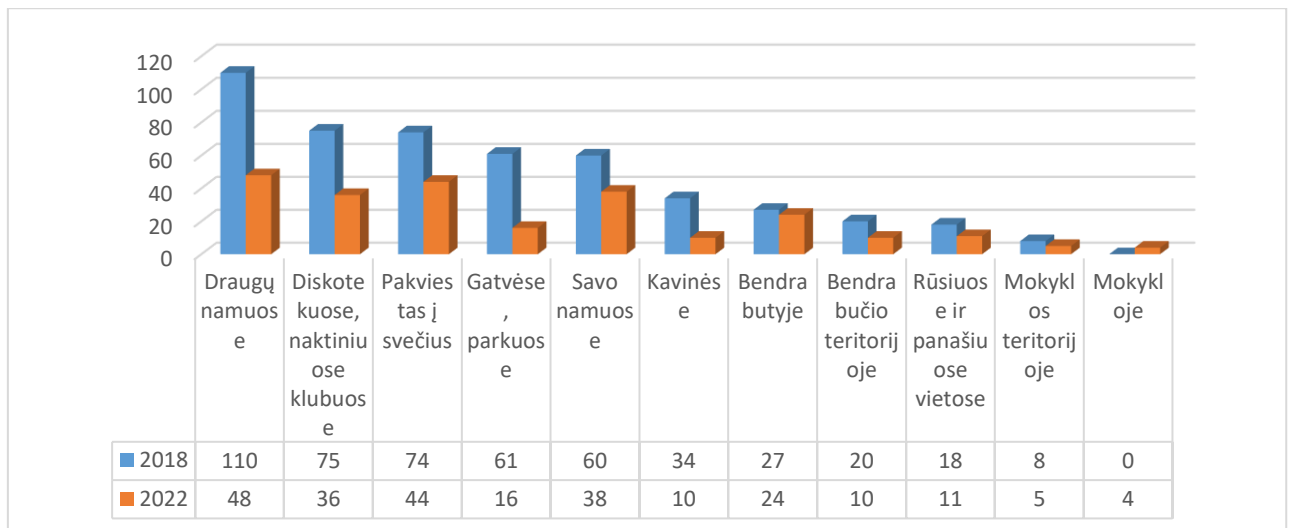

Analizuojant lentelę galime teikti, kad antroje vietoje pagal populiarumą yra „Nuperka nepažystami žmonės“

Alkoholio vartojimas 2022 metais užima pirmą vietą pagal anketas, sekanciu klausimu norima išanalizuoti, kur dažniausiai vartoja alkoholį mokiniai.

Rezultatai pateikti 28 paveikslėlyje.

28 pav. Dažniausiai vartojamas alkoholis:

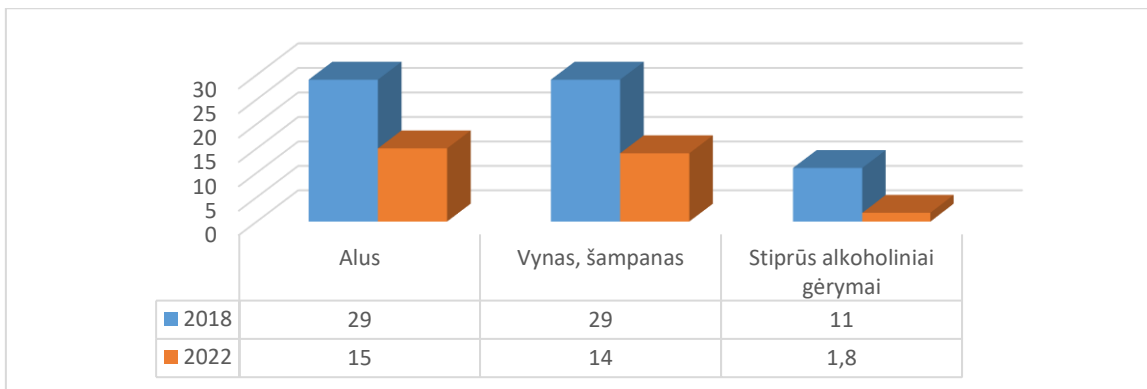

Daugiausiai domina ar vartojama yra bendrabutyje alkoholis, pagal duomenis 2022 metais 3 mokiniais mažiau vartoja bendrabutyje negu 2018 metais. Bendrabučio teritorijoje per pus sumažėjo respondentų atsakymų.

Per paskutinius 4 metus pasikeitė vartojimo įpročiai. 2018 metais daugiausiai vartojo silpnesnius alkoholinius gėrimus, o 2022 metais vartoja daugiausiai stipriuosius gėrimus.

Rezultatai pateikti 29 paveikslėlyje.

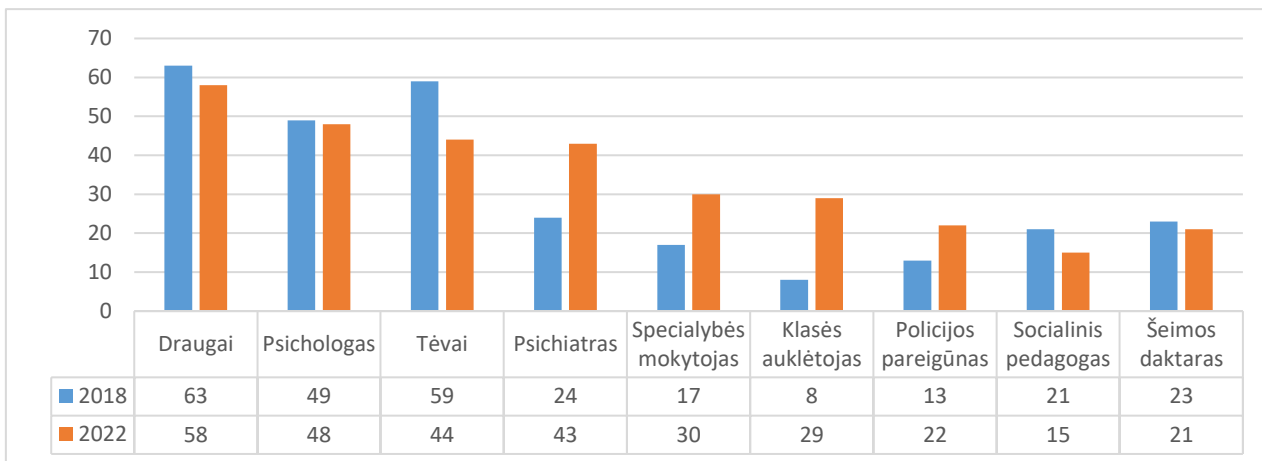
29 pav. Dažniausiai vartojamas alkoholis:

Tabako, alkoholio ar narkotinių medžiagų vartojimas gali tapti blogu įpročiu, o kad jį pašalinti reikia pagalbos. Kitu klausimu norima sužinoti, kas mokiniams gali padėti atsisakyti viso to. Tiek 2018 tiek 2022 metais daugiausiai atsakymu surinko draugai, o mažiausiai patikimi asmenys yra 2018 metais klasės auklėtojas, o 2022 metais – socialinis pedagogas.

Rezultatai pateikti 30 paveikslėlyje.

30 pav. Kas gali padėti atsisakyti alkoholio, rūkymo, narkotinių medžiagų:

Sulyginus duomenis autoritetą prarado per 4 metus – tėvai ir socialinis pedagogas. Tačiau pakilo aukščiau negu 2018 metais specialybės mokytojas, klasės auklėtojas. Tai yra tie asmenys kurie dažniausiai mokykloje bendrauja su mokiniais.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrinus visus šiuos duomenys galime teigti, kad S. Šimkaus konservatorijoje dauguma mokinių yra išbandę rūkymą, alkoholinius gėrimus ar psichotropines medžiagas, tačiau tik maža dalis jų ir toliau rūko ar geria alkoholinius gėrimus. Narkotikų vartojimas nėra paplitęs reiškinys, daugiausiai paplitęs yra rūkymas. O visa tai norima daryti (rūkyti, vartoti alkoholinius gėrimus ar vartoti narkotines medžiagas) tik dėl to, kad yra smalsu ir po to tai tampa priklausomybė. Kita priežastis vartojimo tai noras pritapti prie draugų ir atrodyti vyresni.

Atlikus tyrimą rekomenduočiau toliau mokykloje vykdyti prevencines priemones prieš psichoaktyvias medžiagas. Paminėti dienas kurios primena apie jų pasekmes. Populiariausios dienos būtų :gruodžio 1d. Tarptautinė AIDS diena, gegužės 31 d. Tarptautinė diena be tabako. Diena be alkoholio minimos dienos nėra, tačiau tai galime visada minėti ir pabrėžti, kad ir rugsėjo pirmoji diena, kai alkoholis yra neparduodamas visos Respublikos mastu.